

DOI 10.31651/2524-2660-2021-1-240-246

ORCID 0000-0001-7613-9250

НЕДАШКІВСЬКИЙ Руслан Михайлович

аспірант Інституту професійно-технічної освіти,
Національна академія педагогічних наук України
e-mail: vpty@ukr.net

УДК 377.09:005.336.2-027.561:631.372-051(045)

**МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
ТРАКТОРИСТІВ-МАШИНІСТІВ**

Визначено, що необхідним і важливим для формування професійної компетентності майбутніх трактористів-машиністів є розроблення проекту реалізації компетентнісної концепції та його унаочнення у вигляді структурної моделі, яка відображає систему формування професійної компетентності майбутніх трактористів-машиністів у перебігу професійної підготовки.

Наголошено на необхідність побудови моделі процесу формування професійної компетентності майбутніх трактористів-машиністів сільськогосподарського виробництва починати з виявлення та формулювання мети. Досліджено, що модель відображає проект освітнього процесу, спрямованого на підвищення рівня професійної підготовки майбутніх трактористів-машиністів.

Охарактеризовано основні складові процесу формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих трактористів-машиністів сільського господарства та подано модель означеного процесу як структуру, що об'єднує чотири взаємопов'язані блоки: методологічно-цільовий, суб'єктний, змістово-технологічний; діагностико-корегувальний.

Доведено, під час конструювання моделі формування професійної компетентності майбутніх трактористів-машиністів головне завдання полягає в тому, щоб, використовуючи в єдності різноманітні засоби, форми та методи, зробити систему здатну швидко реагувати, пристосовуватися до умов, які постійно змінюються.

Виокремлено особливості розробленої моделі: застосування компетентнісного підходу в організації освітнього процесу як цілісної соціально-педагогічної, відкритої, динамічної системи; забезпечення належного рівня функціональнос-

ті суб'єктів навчального процесу в умовах динамічних змін; можливість внесення коректив у механізм управління освітою: потреби → цілі → рішення → дії → результати; використання нагромадженого педагогічного і професійного досвіду. Структурна модель формування професійної компетентності майбутніх трактористів-машиністів відображає обґрунтовані завдання, методологічні підходи, принципи, фактори, педагогічні умови, етапи, структурні компоненти, критерії, показники щодо проєктованого феномена.

Ключові слова: модель; блоки; діяльність; професійна компетентність; тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва; професійно-технічний навчальний заклад.

Постановка проблеми. Сьогодні науково-педагогічні працівники аграрних закладів освіти мають системно, комплексно, на науковому рівні розвивати готовність учнів виконувати творчу діяльність, цілеспрямовано формувати професійну компетентність майбутніх фахівців. Для цього необхідно визначитися з тим, як структурно і функціонально узгоджуються обґрунтовані умови із складовими процесу формування професійної компетентності майбутніх трактористів-машиністів у професійно-технічних навчальних закладах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема застосування компетентнісного підходу до підготовки фахівців у закладах професійної освіти привертала увагу багатьох науковців: М. Артюшиної, М. Вайнтрауба, Г. Васяновича, Т. Герлянд, Д. Гуменного, Р. Гуревича, О. Діденка,

О. Єжової, Г. Єльнікової, Д. Закатнова, Л. Карташової, Н. Кудикіної, Є. Лодатка, В. Лугового, В. Манька, В. Орлова, Л. Петренко, В. Радкевич, Г. Романової, В. Свистун, В. Ягупова та ін. Адже соціальна ситуація, що склалася, якісно, по-новому ставить проблему підготовки майбутніх трактористів-машиністів сільськогосподарського виробництва, вимагає наукового переосмислення цінностей системи, актуалізує пошук оптимальних форм цього процесу в період навчання у закладі освіти. Тому необхідним і важливим є розроблення проекту реалізації компетентнісної концепції та його унаочнення у вигляді структурної моделі.

Метою статті є обґрунтування та побудова структурно-функціональної моделі процесу формування професійної компетентності майбутніх трактористів-машиністів сільськогосподарського виробництва.

Виклад основного матеріалу. Проект (від лат. *projectus*) найчастіше визначають як сукупність конструкторських документів, які містять принципове (ескізний проект) чи кінцеве (технічний проект) рішення, що забезпечує необхідне уявлення про конструкцію створюваної споруди (виробу) та вихідні дані для подальшого доопрацювання робочої документації [1].

Для нашого дослідження важливими є думки І. Зязюна про сутність проектування і моделювання, зокрема: «Якщо модель в загальнонауковому сенсі є аналогом реально існуючого процесу, то проект визначає неіснуючі поки що об'єкти. Звідси моделі притаманна значно більша ступінь «об'єктивності», в той час як проект завжди є суб'єктивним. Важлива відмінність моделі й проекту полягає в цілях їх створення. Модель створюється з метою вивчення об'єкта чи явища, одержання інформації про них, тоді проект необхідний для конкретних дій перетворення об'єкта чи внесення коректив у його взаємодію з іншими системами. Отже, якщо з допомогою моделі означають, то з допомогою проекту видозмінюють і керують педагогічними об'єктами» [2, с. 12].

На думку вчених, проектування у педагогічних дослідженнях найчастіше здійснюється методом моделювання – кінцевим результатом проектування є модель. Зважаючи на те, що дослідники по різному тлумачать поняття «моделювання», «модель», коротко зупинимось на уточненні вказаних термінів.

Моделлю в широкому розумінні вважається будь-який образ, аналог (уявний чи умовний: зображення, опис, схема, креслення, графік, план, карта) якогось об'єкта,

процесу чи явища («оригіналу» цієї моделі), що використовується як його «замінник», «представник», відображає його структуру, властивості, взаємозв'язки й відношення між елементами, характеризує діяльність з боку суб'єктів моделі, спрямовану на її об'єкти полегшуючи процес здобуття інформації про нього [3, с. 32; 4, с. 81].

Як стверджує Н. Вознюк, «модель є найповнішою формою концентрації знань, дає можливість відтворити цілісність вивченого об'єкта, його структуру, функціонування, слугує засобом його виміру, дає можливість, урешті-решт, створити опорні схеми діяльності» [5, с. 102].

В «Енциклопедії освіти» модель визначена як «... умовна або матеріально-реалізована система, котра відображає або відтворює об'єкт дослідження і здатна змінювати його так, що її вивчення дає нову інформацію стосовно цього об'єкта» [6, с. 516]. Отже, під моделлю формування професійної компетентності майбутніх трактористів-машиністів ми розуміємо опис та теоретичне обґрунтування структурних компонентів даного процесу, розглядаючи його як систему дій, етапів, учасників, форм організації.

Насамперед, для оптимізації педагогічного проектування вказаної системи слід визначитися з принципами моделювання. Услід за Н. Клокар [7], Є. Лодатком [3], Л. Марцевою [8] до основних принципів педагогічного моделювання відносимо: принцип цілеспрямованості та підпорядкованості меті; передбачуваності; суперечливості (єдність інтуїтивно-змістового та формального методів вивчення об'єкта); ієрархічної взаємозумовленості й узгодженості; конкретності та реальності виконання; зворотного зв'язку стосовно досягнутих результатів; концептуальної єдності аксіоматичного і змістовно-екзистенціального аспектів; функціонально-логічної структуризації; наочності; об'єктивності; визначеності; інформаційної достатності.

Учені справедливо стверджують, що модель відображає в загальних рисах теоретичну концепцію змісту освіти, яка є підґрунтям підготовки конкретного фахівця [3; 9]. У зв'язку з цим, у нашому дослідженні моделювання має врахувати два аспекти: 1) сукупність соціальних вимог до випускника професійно-технічного навчального закладу; 2) комплекс вимог, які висуває до педагогічного процесу навчального закладу сучасна педагогічна наука.

Для обґрунтування змісту, технологій, засобів та напрямів формування професійної компетентності майбутніх трактористів-машиністів необхідно спроектувати

прогностичну модель випускника навчального закладу як еталон результатів освітньої діяльності. При цьому маємо орієнтуватися на інноваційне навчання – компетентісно-орієнтовану підготовку фахівців [10].

До освітніх результатів, якими мають володіти майбутні трактористи-машиністи відносимо:

- здатність раціонально та ефективно організувати працю на робочому місці;
- здатність додержуватися норм технологічного процесу;
- здатність застосовувати природничо-наукові, математичні й інженерні знання;
- здібності проектувати процеси чи системи відповідно поставленим завданням;
- знати й виконувати вимоги нормативних актів про охорону праці та навко-

лишнього середовища, додержуватися норм, методів і прийомів безпечного ведення робіт;

- використовувати, в разі необхідності, засоби попередження та усунення природних і непередбачених негативних явищ (пожежі, аварії, повені, тощо);
- знати основи інформаційних технологій;
- здатність працювати в команді;
- здатність усвідомлювати професійні обов'язки й етичну відповідальність;
- розуміння необхідності й уміння постійно навчатися;
- навички ефективного професійного спілкування;
- сучасні методи в сільськогосподарській практиці.

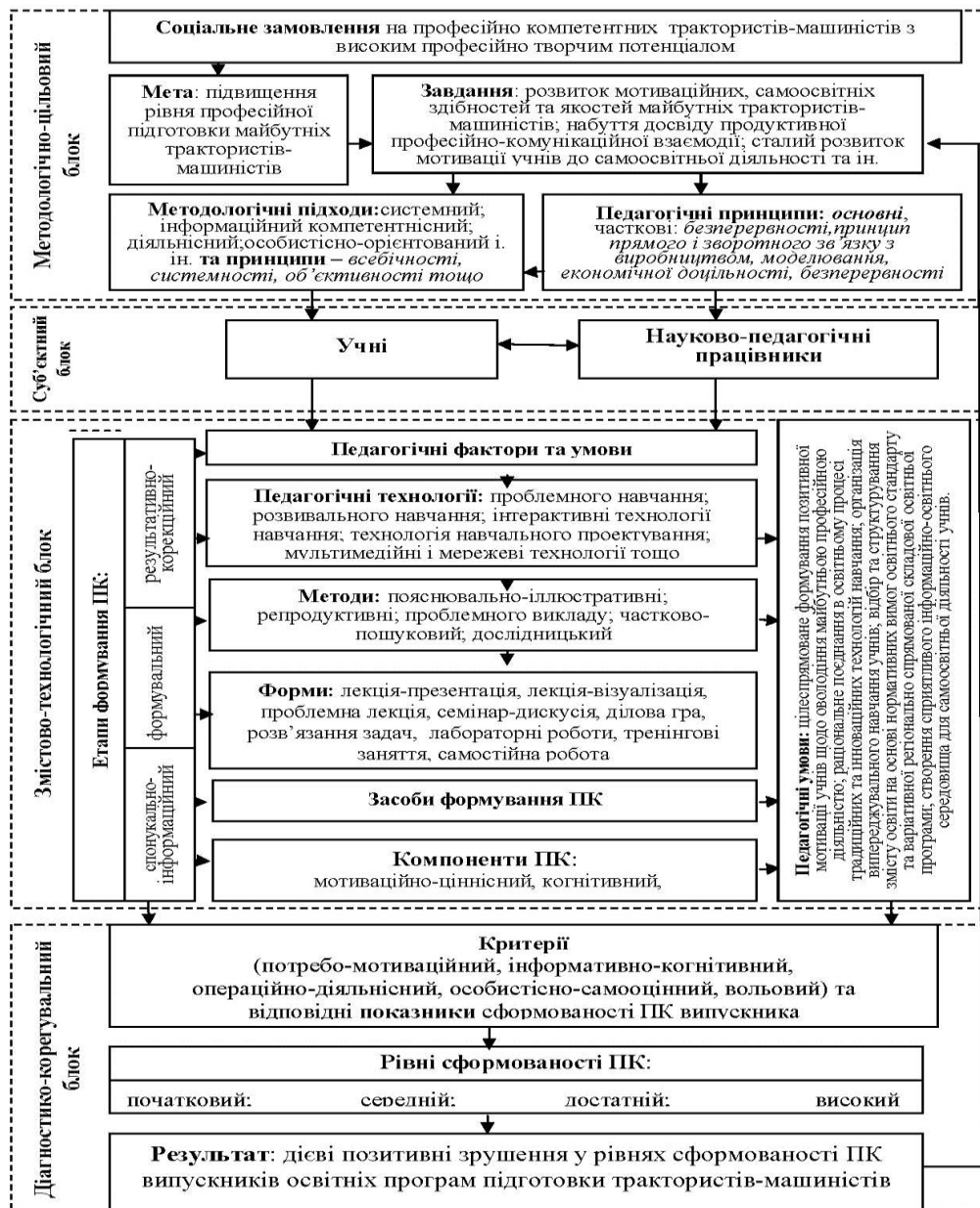

Рис. 1. Структурна модель формування професійної компетентності (ПК) майбутніх трактористів-машиністів сільськогосподарського виробництва.

На основі наведених загальних вимог до сучасного тракториста-машиніста, положень державного стандарту професійно-технічної освіти для підготовки (підвищення кваліфікації) робітників з професії тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва [11] прогностичну модель кваліфікованого робітника започаткуємо такими позиціями.

Об'єктами діяльності випускника є явища та процеси, пов'язані з ефективним функціонуванням сільськогосподарської техніки і механізованими технологіями в сільськогосподарському виробництві.

Учені справедливо стверджують, що модель відображає в загальних рисах теоретичну концепцію змісту освіти, яка є підґрунтям підготовки конкретного фахівця [9; 12]. У зв'язку з цим, у нашому дослідженні моделювання має врахувати два аспекти: 1) сукупність соціальних вимог до випускника професійно-технічного навчального закладу; 2) комплекс вимог, які висуває до педагогічного процесу навчального закладу сучасна педагогічна наука.

Побудова моделі процесу формування професійної компетентності майбутніх трактористів-машиністів сільськогосподарського виробництва починається з виявлення та формулювання мети. У нашому дослідженні модель (рис. 1) відображає проект освітнього процесу, спрямованого на підвищення рівня професійної підготовки майбутніх трактористів-машиністів. Розроблена модель відображає змістово-технологічні аспекти формування професійної компетентності майбутніх трактористів-машиністів у перебігу професійної підготовки і складається з чотирьох взаємопов'язаних блоків: методологічно-цільового, суб'єктного, змістово-технологічного; діагностико-корегувального.

Методологічно-цільовий блок моделі містить: соціальне замовлення; мету; завдання; методологічні підходи та принципи щодо формування професійної компетентності майбутніх трактористів-машиністів сільськогосподарського виробництва. Метою процесу професійного навчання в такій моделі є формування професійної компетентності майбутнього тракториста-машиніста як інтегративної риси особистості, що включає в себе формування та розвиток професійних знань, умінь та навичок, професійно значимих рис особистості, ціннісних орієнтацій та мотивації до майбутньої професійної діяльності. Підкреслимо, що мета досліджуваного процесу спричиняється соціальним замовленням на фахівців-аграрників як професійно компетентних, духовно розвинутих особистостей.

Завдання формування професійної компетентності синтезують в собі комплекс мотивованих знань, умінь, навичок, необхідних для здійснення професійної діяльності; розвиток мотиваційних, самоосвітніх здібностей та якостей майбутніх трактористів-машиністів; набуття досвіду продуктивної професійно-комунікаційної взаємодії; сталий розвиток мотивації учнів до самоосвітньої діяльності та ін.

У моделі передбачено, що методологія формування професійної компетентності майбутніх трактористів-машиністів спрямовує процес на дотримання вимог і положень основних методологічних підходів та принципів.

У дослідженні методологічні підходи розуміються як вихідні, ключові фундаментальні педагогічні положення (теорії, концепції, гіпотези), які мають загальнонауковий зміст [6, с. 499]. Діалектична єдність підходів (системного, діяльнісного, компетентнісного, особистісно-розвивального) визначає методологію нашого дослідження «...як систему принципів і способів побудови теоретичної і практичної діяльності, ... форми і способи науково-дослідницької діяльності» [13, с. 365]. Вони забезпечують формування професійної компетентності майбутніх трактористів-машиністів у професійно-технічних навчальних закладах та спрямованість процесу вдосконалення професійної діяльності (системний, діяльнісний, компетентнісний, особистісно-розвивальний):

- *системний підхід* забезпечує вивчення даного феномена як складного, багаторівневого утворення особистості, яке за відповідних умов розвивається та має певну структуру, застосування системного підходу передбачає поєднання в єдине ціле методичних напрямів, технологій, методів, прийомів, форм і засобів формування професійної компетентності майбутніх трактористів-машиністів;

- *діяльнісний підхід* забезпечує оволодіння навчально-методичною діяльністю при залученні учнів у перебігу навчання до навчально-професійних форм діяльності (імітаційне моделювання, практики тощо);

- *компетентнісний підхід* передбачає формування і розвиток здатностей їх практичного застосування у майбутній виробничій діяльності та дозволяє зорієнтувати педагогічний процес на виконання соціального замовлення – підготувати фахівця, який за своїми професійними і особистісними якостями відповідає вимогам освітнього стандарту;

- *особистісно-розвивальний підхід* передбачає опору на природний процес саморозвитку, самореалізацію, самоствердження особистості. У практиці підготовки майбутнього тракториста-машиніста ця методологія передбачає організацію нав-

чання з урахуванням його індивідуальних особливостей, надає можливість майбутньому кваліфікованому робітнику ґрунтовно оволодіти технологіями і методиками розвитку власного творчого потенціалу.

Зазначені методологічні підходи у своїй єдності забезпечують ефективність вирішення завдань формування професійної компетентності у майбутніх трактористів-машиністів сільськогосподарського виробництва у професійно-технічних навчальних закладах через реалізацію відповідних принципів. Зокрема, для цього у дослідженні враховувалися норми основних і часткових принципів: об'єктивності, всебічності, системності, безперервності, принцип прямого і зворотного зв'язку з виробництвом, моделювання, економічної доцільності, безперервності та інші.

Крім наголошених, у нашому дослідженні враховувалися принципи цілісності, активної діяльності особистості, єдності зовнішніх впливів і внутрішніх умов, самоорганізації, сутнісного аналізу, детермінізму, концептуальної єдності дослідження, поєднання суцього і належного, структурності, вимоги до реалізації яких детально виписано у науковій літературі. Вказані принципи разом із загально-педагогічними (науковості навчання; систематичності і послідовності в навчанні; наочності навчання; зв'язку навчання з життям; доступності навчання; міцності, усвідомленості і дієвості результатів навчання, виховання й розвитку тощо) спрямовані на реалізацію технологічних аспектів формування професійної компетентності майбутніх трактористів-машиністів.

Наявність у структурі моделі *суб'єктного блоку* зумовлено, насамперед тим, що проектується педагогічна система, яка має органічно поєднувати суб'єктів педагогічного процесу у взаємодії (суб'єкт-суб'єктні взаємовідносини між майстром виробничого навчання (викладачем) та учнями). Належний рівень співробітництва педагогів і учнів забезпечує конкретні можливості всебічно підготувати майбутніх кваліфікованих робітників до професійної діяльності. Саме такі відносини є найбільш сприятливими для всебічного розвитку особистості учня, його здібностей, соціальної активності тощо.

До *змістово-технологічного блоку* моделі входять експериментально визначені фактори, теоретично обґрунтовані педагогічні умови, що зумовлюють педагогічні технології, методи, форми, зміст, засоби формування професійної компетентності у послідовності певних етапів педагогічної взаємодії.

Важливим технологічним компонентом процесу формування професійної компетентності учнів виступають методи на-

вчання – способи упорядкованої викладацької роботи й організації навчально-пізнавальної діяльності учнів щодо розв'язання навчально-виховних завдань [14]. Реалізацію процесу формування професійної компетентності планується здійснювати за допомогою наступних методів: бесіда, дискусія, метод проектів, інтерактивні методи навчання та ін., з використанням словесних, наочних та технічних засобів навчання.

Услід за П. Лузаном [14] визначаємо педагогічну технологію як цілеспрямовану організацію педагогічного процесу, яка відображає науково обґрунтований проект логічно структурованої системи педагогічної взаємодії для гарантованого досягнення запланованих результатів навчання. Зважаючи на цілі, завдання, методологічні підходи та принципи, визначаємо такі технології формування творчого потенціалу учнів: проблемно-розвивальна, тренінгові, імітаційно-ігрова, проектна технології, урок-дискусія, прес-конференція, відео урок тощо.

З методами навчання, що відображають внутрішній аспект процесу оволодіння знаннями, уміннями, навичками тісно поєднані форми організації навчання. У процесі експериментальної роботи щодо формування професійної компетентності майбутніх трактористів-машиністів використовувалися такі форми організації навчання: лекція (лекція-презентація, пояснювально-ілюстративна, проблемна), лабораторні заняття з елементами дослідництва, практичні заняття, семінар-дискусія, імітаційно-ігрове заняття, самостійне виконання творчих завдань (зокрема, проектів), факультативи, гуртки, спецкурси, клуби, студії тощо.

Реалізація мети та завдань формування професійної компетентності учнів здійснювалася протягом трьох умовно виділених послідовних етапів: спонукально-інформаційного, формувального та результативно-корекційного. Структурно ці етапи відображають *технологічний блок* моделі.

На першому, спонукально-інформаційному етапі планувалося вирішення таких завдань: діагностика професійних здібностей учнів, їх інтелектуальних можливостей щодо оволодіння освітньою програмою підготовки майбутніх трактористів-машиністів сільського господарства.

Основним завданням другого, формувального етапу реалізації проекту було цілеспрямоване оволодіння професійними знаннями, уміннями, навичками в перебігу навчання за спеціальністю тракторист-машиніст, здатностями здійснювати ефективний професійний розвиток, взаємодію в умовах інтерактивного режиму навчан-

ня, цілеспрямоване формування в учнів мотивації творчої професійної діяльності.

Завершальний, діагностико-результативний блок моделі передбачає оцінювання, аналіз та корекцію результатів формування професійної компетентності майбутніх трактористів-машиністів, що диференційовані за рівнями сформованості цієї інтегративної властивості особистості: 1-й рівень (початковий); 2-й рівень (середній); 3-й рівень (достатній); 4-й рівень (високий), критерії їх діагностування (потребо-мотиваційний, інформативно-когнітивний, операційно-діяльнісний, особистісно-самооцінювальний, вольовий) та відповідні показники.

При конструюванні моделі формування професійної компетентності майбутніх трактористів-машиністів головне завдання полягає в тому, щоб, використовуючи в єдності різноманітні засоби, форми та методи, зробити систему здатну швидко реагувати, пристосовуватися до умов, які постійно змінюються.

Висновки. Особливостями розробленої моделі є: застосування компетентнісного підходу в організації освітнього процесу як цілісної соціально-педагогічної, відкритої, динамічної системи; забезпечення належного рівня функціональності суб'єктів навчального процесу в умовах динамічних змін; можливість внесення коректив у механізм управління освітою: потреби → цілі → рішення → дії → результати; використання нагромадженого педагогічного і професійного досвіду. Структурна модель формування професійної компетентності майбутніх трактористів-машиністів відображає обґрунтовані завдання, методологічні підходи, принципи, фактори, педагогічні умови, етапи, структурні компоненти, критерії, показники щодо проективного феномена.

Подальші наукові дослідження будуть присвячені методиці реалізації запропонованої моделі педагогічної системи цілеспрямованого формування професійної компетентності майбутніх трактористів-машиністів сільськогосподарського виробництва.

Список бібліографічних посилань

- Новий тлумачний словник української мови (у 3 томах). Т.1: А–К. / Укл.: В.В. Яременко, О.М. Сліпущко. Київ: АКОНІТ, 2001. 926 с.
- Зязюн І. Цілісний методологічний підхід у педагогічному науковому дослідженні. *Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи: матеріали IV міжнародної наук.-практ. конф. (Хмельницький, 17 квітня, 2011 р.)*. Хмельницький, 2011. С. 7–13.
- Лодатко Є.О. Моделювання педагогічних систем і процесів: монографія. Слов'янськ: СДПУ, 2010. 148 с.
- Філософський енциклопедичний словник / ред. кол.: В.І. Шинкарук та ін. Київ: Абрис, 2002. VI. 742 с.
- Вознюк Н.М. Етико-педагогічні основи формування особистості: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 196 с.
- Енциклопедія освіти / гол. ред. В.Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
- Клокар Н. Андрагогічна модель підвищення кваліфікації педагогів на засадах диференційованого підходу. *Післядипломна освіта в Україні*, 2008. № 2. С. 23–28.
- Марцева Л.А. Моделювання процесу формування професійно важливих якостей у студентів технічного коледжу. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2012. № 3 (21). С. 246–253.
- Гура О.І. Психолого-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу: теор.-методолог. аспект. Запоріжжя: ГУ «ЗІДМУ», 2006. 332 с.
- Олійник Н.А. Формування самоосвітньої компетентності студентів-аграріїв. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Педагогічні науки»*, 2020. Вип. 4. С. 120–124. DOI 10.31651/2524-2660-2020-4-120-124.
- Державний стандарт професійно-технічної освіти для підготовки (підвищення кваліфікації) робітників з професії тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва категорії А1, А2, В1, В2, В3, С, D1, E1, E2, G1, G2, H (ДСПТО 8331. А.01.50 – 2016). URL: http://profstandart.org.ua/upload/files/files/Reestr_osvitnih_standartiv/8332.F.43.12-2015.pdf (дата звернення 15.01.2021).
- Балицька А.А., Ангеловська І.В. Модель фахівця оперативно-рятувальної служби цивільного захисту. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Педагогічні науки»*, 2019. Вип. 4. С. 96–101. DOI 10.31651/2524-2660-2019-4-96-101.
- Філософський енциклопедичний словарь / Гл. ред.: А.Ф.Ильичев, П.Н.Федосеев, С.М.Ковалев, В.Г.Панов. Москва: Советская энциклопедия, 1983. 840 с.
- Лузан П.Г. Наукові основи організації педагогічного процесу в аграрному вищому навчальному закладі: монографія. Київ: Міленіум, 2015. 330 с.

References

- New interpretative dictionary of the Ukrainian language in 3 vol. (2001). Vol. 1: A–K. In V.V. Yaremenko, O.M. Slipushko (Comp.). Kyiv: Akonit Publishing House. 926 p. [in Ukr.]
- Zyazyun, I. (2011). A holistic methodological approach in pedagogical research. *Professional development of personality: problems and prospects: materials of the IV international scientific-practical conference*, (Khmelnitsky, April 17, 2011). Khmelnytskyi: 7–13. [in Ukr.]
- Lodatko, Ye.O. (2010). Modeling of pedagogical systems and processes: monograph. Slovyansk: SDPU. 148 p. [in Ukr.]
- Encyclopedic Dictionary of Philosophy (2002). In V.I. Shinkaruk and etc. (Eds.). Kyiv: Abris. 742 p. [in Ukr.]
- Voznyuk, N.M. (2005). Ethical and pedagogical bases of personality formation. Kyiv: Center for Education. literature. 196 p. [in Ukr.]
- Encyclopedia of Education (2008). In V.H. Kremen (Ed.). Kyiv: Yurinkom Inter. 1040 p. [in Ukr.]
- Klokar, N. (2008). Andragogical model of professional development of teachers on the basis of a differentiated approach. *Postgraduate education in Ukraine*, 2: 23–28. [in Ukr.]

8. Martseva, L.A. (2012). Modeling the process of formation of professionally important qualities in students of technical college. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies. Sumy: Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko*, 3(21): 246–253. [in Ukr.]
9. Hura, O.I. (2006). Psychological and pedagogical competence of a teacher of higher education: theoretical and methodological. aspect. Zaporozhye. 332 p. [in Ukr.]
10. Oliynyk, N.A. (2020). Formation of self-educational competence of students-agrarians. *Bulletin of Cherkasy University. Pedagogical Sciences Series*, 4: 120–124. DOI 10.31651/2524-2660-2020-4-120-124 [in Ukr.]
11. State standard of vocational education for training (advanced training) of workers in the profession of tractor-driver of agricultural production category A1, A2, V1, V2, V3, S, D1, E1, E2, G1, G2, N (DSPTO 8331.A.01.50 – 2016). Retrieved from http://profstandart.org.ua/upload/files/files/Reestr_osvitnih_standartiv/8332.F.43.12-2015.pdf. [in Ukr.]
12. Balytska, A.A., Anhelovska, I.V. (2019) Model of the specialist of operative-rescue service of civil defense. *Bulletin of Cherkasy University. Pedagogical Sciences Series*, 4: 96–101. DOI 10.31651/2524-2660-2019-4-96-101 [in Ukr.]
13. Encyclopedic Dictionary of Philosophy (1983) In L.F. Ylychev, P.N. Fedoseev, S.M. Kovalev, V.H. Panov (Eds.). Moscow: Soviet Encyclopedia. 840 p. [in Rus.]
14. Luzan, P.H. (2015). Scientific bases of the organization of pedagogical process in agrarian higher educational institution: monograph. Kyiv: Millennium. 330 p. [in Ukr.]

NEDASHKIVSKY Ruslan,

Post-Graduate Student of Vocational Education Institute,
National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

MODEL OF FORMATION OF FUTURE TRACTOR-DRIVERS' PROFESSIONAL COMPETENCE

Summary. *Introduction.* It is determined that it is necessary and important for the formation of professional competence of future tractor drivers is to develop a project for the implementation of the competence concept and its presentation in the form of a structural model that reflects the system of professional competence of future tractor drivers during training.

The *purpose* of this article is to substantiate and build a structural and functional model of the process of forming the professional competence of future tractor drivers of agricultural production.

The *methods* of analysis, synthesis, comparison, abstraction, modeling are used in the article.

It is emphasized the need to build a model of the process of formation of professional competence of future tractor drivers of agricultural production to begin with the identification and formulation of the goal. It is investigated that the model reflects the project of the educational process aimed at increasing the level of professional training of future tractor drivers.

Results. The main components of the process of formation of professional competence of future qualified tractor drivers of agriculture are described and the model of the specified process is presented as a structure uniting four interconnected blocks: methodological-target, subjective, semantic-technological; diagnostic and corrective.

It is proved that when designing a model of professional competence of future tractor drivers the main task is to use a variety of tools, forms and methods, to

make the system able to respond quickly, to adapt to constantly changing conditions.

Conclusion. The peculiarities of the developed model are singled out: application of the competence approach in the organization of the educational process as a holistic socio-pedagogical, open, dynamic system; ensuring the appropriate level of functionality of the subjects of the educational process in the conditions of dynamic changes; the ability to make adjustments to the mechanism of education management: needs → goals → decisions → actions → results; use of accumulated pedagogical and professional experience. The structural model of formation of professional competence of future tractor drivers reflects the justified tasks, methodological approaches, principles, factors, pedagogical conditions, stages, structural components, criteria, indicators concerning the projected phenomenon.

Keywords: model; blocks; activity; professional competence; tractor-driver of agricultural production; vocational school.

Одержано редакцією 02.02.2021
Прийнято до публікації 13.02.2021